

Məhkəmədə Ermənistanın törətdiyi Xocalı soyqırımını ilə bağlı dəhşətli videomateriallar nümayiş etdirilib

Madat Babayan Xocalıda silahsız insanların qətində iştirakını etiraf edib: "Səhv etmişik"

Ermənistanın Azərbaycan-a qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, David İşxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesi-nin baxış iclası aprelin 18-də davam etdirilib.

AZƏTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev əvvəlcə prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Sonra zərərçəkmiş şəxslər sərbəst ifadə verib, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar, zərərçəkmiş şəxslərin nümayəndələri və müdafiəçilər tərəfindən onlara ünvanlanmış sualları cavablandırılar.

Zərərçəkmiş şəxs Yaşar Əlməmmədov 1956-cı ildə Xocalı şəhərində anadan olduğunu, orada ailəsi ilə birlikdə yaşadığını bildirib. O, təqsirləndirilən şəxslərdən Bako Sahakyanı, Arkadi Qukasyanı və Madat Babayanı tanıdığını deyib.

Y.Əlməmmədov 1992-ci il fevralın 25-də şəhərin dəmir yolu hissəsində postda olduğunu, saat 20 radələrində Xankəndi istiqamətindən gələn zirehli texnikanın şəhərin ətrafında mövqə tutmağa başladığını, saat 23 radələrində şəhərə hücum edildiyini deyib. Qeyd edib ki, gecə saatlarında Ermənistan silahlı qüvvələri 366-cı motoatıcı alayın iştirakı ilə şəhərə girdikdən sonra o, sakinlərlə birlikdə meşəyə gedib. Erməni hərbiçilərin onları atəşə tutmaları nəticəsində çox sayda insan həlak olub.

Baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin suallarını cavablandıraraq Y.Əlməmmədov bildirib ki, fevralın 27-də Pircamal kəndi yaxınlığında onlar girov götürülərək tövləyə aparılıb, bir qədər sonra daha 50 nəfərə yaxın Xocalı sakini oraya gətirilib. Onun sözlərinə görə, əsirlərə misligörünməmiş işgəncə verilib, onu da

qarın üstünə uzadaraq döyüblər. Pircamal kəndində iki gün saxlanıldıqdan sonra onlar Xankəndi şəhərinə aparılıblar. Daha sonra əsirlər döyülüb işgəncə verilərək martın 1-də Əsgərana gətirilib. Burada polis şöbəsində yangından mühafizənin rəisi işləmiş Karo adlı erməni dəyənəklə onu huşunu itirənə qədər döyüb.

Y.Əlməmmədov 1992-ci il martın 2-də Azərbaycan tərəfinə təhvil verilib.

Dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın suallarını cavablandıraraq zərərçəkmiş şəxs əsirlikdə olduğu müddətdə qolunun, barmağının, qabırğalarının, ayağının sındırıldığını və digər xəsarətlər aldığını deyib. Y.Əlməmmədov təqsirləndirilən şəxs Madat Babayanın ona süngü-bıçaqla xəsarət yetirdiyini də bildirərək deyib: "Erməni hərbiçilər, şəxsən Madat Babayan özü mənə işgəncə verib. Əsir olan vaxt Madat mənə yaxınlaşdı, "sən türksən" deyib təkidlədi, sonra təhqir etdi. Üstündəki süngü-bıçağı çıxarıb mənə sancdı".

Dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin suallarını cavablandırarkən zərərçəkmiş şəxs qeyd edib ki, həmin vaxt Xədicə adlı qadının iki ayağını dizdən aşağı kəsmişdilər: "Xocalıda Axıska türkləri də yaşayırdılar. Madat Babayan, tərkibində olduğu silahlı dəstədəki hərbiçilər Axıska türkü olan iki qardaşı gözümüzün qabağında güllələyib öldürdülər. Onlar azərbaycanlıların bəzilərini aparıb qəbirlərin üstündə başlarını kəsirdilər, bəzilərini kilsədə asırdılar".

Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin suallarına cavab olaraq Y.Əlməmmədov qardaşı Faiq Əlməmmədovun erməni hərbiçiləri tərəfindən öldürüldüyünü, digər qardaşı Namiq Əlməmmədovun isə əsir götürüldüyünü, onun indiyədək itkin olduğunu deyib.

Məhkəmədə zərərçəkmiş şəxs barəsindəki tibbi-ekspertiza rəyi də elan olunub.

Daha sonra zərərçəkmiş şəxs Sovet Allahverdiyev ifadə verib. 1954-cü ildə Xocalıda anadan olduğunu və orada yaşadığını bildiren S. Allahverdiyev atasının, iki qardaşının və qardaşı oğlunun Xocalı soyqırımını zamanı itkin düşdüyünü, daha iki qardaşının və anasının isə girov götürüldüyünü deyib.

Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə

idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun suallarına cavab olaraq zərərçəkmiş şəxs bildirib: "Onlar fevralın 25-dən 26-na keçən gecə bütün yolları bağlamışdılar ki, çıxıbilməyək, azərbaycanlı olduğumuz üçün bizim hamımıza qarşı soyqırımı törətsinlər. Qətlə yetirilən əhəlinin 50 faizi "dəhliz" deyilən ərazidə öldürülənlərdir. Guya həmin hissəni vermişdilər ki, əhali çıxsın.

Ağdamda meyitləri meşədən gətirirdilər. Oradakı meyitlərin əksəriyyəti tanınmaz halda idi. Başlarının dərisini soymuşdular, beyinləri, başları dağılmışdı. Ancaq paltarından tanıyırdıq".

O, Xocalı soyqırımını zamanı qətlə yetirilən şəxslərdən 18 nəfərinin meyitinin 2023-cü ildə Xocalıda tapılan zaman onların ayaqlarının və qollarının məftillə bağlı vəziyyətdə olduğunu da söyləyib.

Məhkəmədə 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə baş vermiş hadisələrlə bağlı müvafiq istintaq hərəkəti protokolları tədqiq olunub.

Daha sonra Xocalı soyqırımını ilə bağlı kadrların nümayiş etdiriləcəyi, videomateriallarda həssas məqamların olduğu nəzərə alınaraq, üreyi zəif olanların zalda çıxmaları barədə xəbərdarlıq edilib.

Videomateriallarda müxtəlif yaş qrupundan olan kişilərin və qadınların, o cümlədən uşaqların və qocaların meyitlərinin görüntüləri yer alıb. Meyitlərin bir hissəsi dərisi soyulmuş, gözləri çıxarılmış, bəzi əzaları kəsilmiş vəziyyətdə olub. Videonun nümayiş zamanı zalda olanlar kövrəlib.

Təqsirləndirilən şəxslərin də bəziləri videogörüntülərin onlara guya pis təsir etdiyini öz hərəkətləri ilə nümayişkarən şəkildə göstəriblər.

Ardınca məhkəmədə Xocalı soyqırımına dair protokollar təqdim edilib.

Məhkəmə prosesində digər sənədlərin tədqiqi zamanı

fotojurnalist Viktoriya İvlevanın çəkdiyi fotoşəkillər, "İzvestiya" qəzetində Yerevanın hadisəni hərbi nailiyyət kimi qiymətləndirməsi barədə məqalə nümayiş etdirilib.

Habelə Ermənistanın müdafiə naziri və prezidenti olmuş Serj Sarkisyanın britaniyalı jurnalist Tomas De Vala verdiyi və faciənin etnik təmizləmə olduğunu etiraf edən müsahibəsi nümayiş olunub. S.Sarkisyan müsahibə zamanı Xocalıda törədilənlərdən təəssüflənmədiyini bildirib.

S.Sarkisyanın fikirlərinə istinad edən dövlət ittihamçısı Tuqay Rəhimli deyib ki, bunlar Ermənistan tərəfindən Xocalı soyqırımının məqsədyönlü, sistemli şəkildə törədildiyini təsdiqləyir.

Prosesdə daha sonra Xocalı soyqırımında iştirakı müəyyən edilmiş təqsirləndirilən şəxs Madat Babayan dindirilib.

O, 1992-ci il fevralın 25-də və 26-da Xocalıda olduğunu təsdiqləyib və deyib: "Bizi oraya dəstə rəhbərimiz aparmışdı. Adı Henrik Tamrazyan idi. Məqsəd o idi ki, azərbaycanlılar Xocalıdan çıxarılsın".

M.Babayan dəstələrində 20 nəfərin olduğunu, başqa dəstələrin də olduğunu deyib. Əlavə edib ki, Rəmbert Karapetyan, Valeri Sarkisyan adlı dəstə rəhbərlərini xatırlayır.

"Bizim dəstənin üzvlərindən isə Valeri Petrosyan, David Qriqoryan, Albert Qriqoryan, Şirin Şirinyan, Spartak Akopyanı xatırlayıram", - deyərək vurğulayıb.

Təqsirləndirilən şəxs Xocalıda bütün əməlləri "Xolos-toy" ləqəbli Arkadi Şirinyanın verdiyini deyib və əlavə edib: "Bizə isə əməlləri Vanik Petrosyan verirdi. Silahsız insanlara atəş açıb onların qətlə yetirilməsi əməlini Vanik verib. Vanik və Arkadi insanların barmaqlarını, meyitlərin qucaqlarını kəsirdilər".

M.Babayan dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin suallarını cavablandırarkən Xocalıya silahlarla gəldiklərini, zi-

rehli texnikalardan istifadə edildiyini təsdiqləyib. Təqsirləndirilən şəxs silahsız insanların qətində iştirak etdiyini etiraf edib və bildirib: "Səhv etmişik".

O, Xocalıda aralarında uşaqların, qocaların və qadınların da olduğu təxminən 150 meyit gördüyünü, meyitlərin erməni hərbiçilər tərəfindən maşınlara yığılaraq aparıldığını bildirib.

Bu zaman zərərçəkmiş şəxs Yaşar Əlməmmədov söz alaraq M.Babayana itkin düşmüş qardaşı barədə sual verərək deyib: "Mənim qardaşım Namiqi sənə dəstədən apardı. Haraya aparmısan? Qardaşımın yerini de, heç olmasa sümükələrini tapaq. Onun arvadı həmin vaxt hamilə idi, oğlu oldu. İndi qardaşımın oğlunun 33 yaşı var, dərddən başı ağarıb. Qardaşım haradadır? Yerini de!"

M.Babayan isə cavabında Namiq Əlməmmədovu tanımadığını iddia edib.

Bu zaman zərərçəkmiş şəxslərin nümayəndəsi Şaiq Hüseynov məhkəməyə müraciət edərək təqsirləndirilən şəxs David İşxanyanın M.Babayana suallara cavab verməsində kömək etməsinə etirazını bildirib.

Məhkəmə iclasına sədrlik edən Zeynal Ağayev D.İşxanyanın yerini dəyişib.

Sonra M.Babayanın Xocalı soyqırımını ilə bağlı ibtidai istintaqda verdiyi ifadə elan olunub və ibtidai istintaq zamanı hadisə yerində çəkilmiş videomaterial nümayiş etdirilib.

Məhkəmənin növbəti iclası aprelin 21-nə təyin olunub.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Kəçəryan Robert Sedraki, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolaylı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə ermənişilli 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni, Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İşxanyan David Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyən Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arake-lovic, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırım), 105 (əhəlini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhəlini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münaqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadiminin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.